

Kokonaisturvallisuus maaseudun liiketoiminnan vahvistamisessa -työpaja

Maaseutuparlamentti, Nurmes 27.9.2024

Harriet Lonka



Pohjois-Savon liitto



KOKONAISTURVALLISUUDEN
KLUSTERI



Euroopan unionin
osarahoittama

Työpajan tulokset

- Työpajassa pohdittiin, miten kokonaisturvallisuuden näkökulma auttaa kehittämään uusia toimintamahdollisuuksia ja turvaamaan toimintojen jatkuvuutta maaseudun liiketoiminnassa.
- Alkukeskustelussa tarkasteltaviksi valikoituivat teemat *uusavuttomuus*, *ammoniakkiriippuvuus*, *yrittäjäystävällisyys* ja *kansainvälinen yhteistyö*. Teemoja hahmotettiin haasteiden, ratkaisuiden ja innovaatioiden valossa.
- Keskustelujen anti on koottu tässä esityksessä taulukoihin ja sisältöjä avaaviin ja tulkitseviin teksteihin. Nämä työpajan pohjalta syntyneet ydinajatuksot on julkaistu myös Harriet Longan blogissa [Kokonaisturvallisuus maaseudun elinvoiman vahvistamisessa](#) klusterin lokakuun uutiskirjeessä.
- Kiitämme kaikkia keskustelijoita aktiivisesta osallistumisesta ja monipuolisista näkemyksistä kokonaisturvallisuuden ulottuvuuksiin osana maaseudun liiketoiminnan ja toimintaympäristön kehittämistä.



Yksilön tukeminen

Varautuminen
kansalaistaidoksi

Yritysten tukeminen

Yritysturvallisuuden
vahvistaminen

Kokonaisturvallisuus
maaseudun
liiketoiminnan
vahvistamisessa

Systemiset ratkaisut

Ammoniakkiriippuvuuden
selättäminen

Osaamisen ja työvoiman turvaaminen

Kansainvälinen yhteistyö



Yksilön tukeminen – Varautuminen kansalaistaidoksi

Haasteet

Käsillä tekemisen taidon puute
Luontoyhteys ja kontaktit maaseutuun ja maatalouteen puuttuvat
Epämukavuuden ja tylsyyden sietämisen puute; elämässä on totuttu liian helppoon
Sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen haasteet, palautteen vastaanottamisen haasteet
Arki- ja hyötyliikunnan vähäisyys
Etätyö

Ratkaisut

Kriittisyys uusia innovaatioita kohtaan - rohkaisu omatoimisiin ratkaisuihin
Tiedon jakaminen ja välittäminen sukupolvien ja ikäluokkien sekä osaajien välillä
Kurssit ja opetus
Sovellukset, kampanjat
Yhteisöt välittävät kiinnostusta ja kannustavat

Innovaatiot

Kansalaistaito takaisin oppiaineeksi
Kansalaistaidon brändääminen valtakunnallisesti ja kansainvälisesti



Yksilön tukeminen Varautuminen kansalaistaidoksi

Maaseudun ja erityisesti alkutuotannon kestävydessä keskiöön nousee yksilö. Varautuminen häiriötilanteissa toimimiseen vaatii perustakseen aivan arkisia kansalaistaitoja. Näiden puutetta kuvattiin keskusteluissa uusavuttomuuden käsitteellä. Yhteiskunnan polarisoituminen näkyy myös maaseudun ja kaupunkien elinpiirien eriytymisenä. Nuorten innostaminen erilaisiin luonnonvara-alan ammatteihin on haastavaa. Elämyksellisyyden hakeminen peittää alleen tylsyyden sietämisen. Maaseudun ammateissa käsillä tekemisen taidot ja arkinen ongelmanratkaisu ovat keskeisiä. Ratkaisuksi kaivattiin enemmän yhteyksiä ja näkymiä maaseutualueiden elämään ja arkeen.



Yritysten tukeminen – Yritysturvallisuuden parantaminen

Haasteet

Työturvallisuus -> jaksaminen
Henkilöriski
Rikosriski
Kannattavuus, jatkuvuus – talous
Tuotantoriskit – rahoitukset, sää, epidemiat
Toimitila
Eläin
Tieto / kyberturva
Toimitukset, logistiikka, matkat
Ympäristöriski
Suurvahinko / hätätilanne / valmius

Ratkaisut

Turvaverkko, osaaminen, neuvontapalvelut
Sivutoimet, urakointi, huoltopalvelu
MTK, Pankki
Kehittämissuunnitelma, varautumissuunnittelu, suunnitelmapalvelut / työkalut
Hajauttaminen
Automaatio / tietojärjestelmä, tietoturvakoulutus, tietojärjestelmäohjelmat
Vakuutus

Innovaatiot

Yritysturvaneuvonta
Työterveyden lisäpalvelut maatalousyrittäjille
Maatalouspankki
Rakennuspalvelut (maatalousosaaminen)
Tietojärjestelmien kehitys / koulutus, tietoturvaluokkoulutus



Yritysten tukeminen

Yritysturvallisuuden parantaminen

Maatalousyrittäjän haasteet ovat lähtökohtaisesti samanlaisia kuin yrityksillä muutenkin. Keskiössä ovat toiminnan taloudellinen kannattavuus ja erityisesti tuotantoriskien hallinta. Henkilöriskit, kyber- ja tietoturva sekä toimitilariskit ovat tärkeitä huomioida kaiken kokoisissa maatalousyrityksissä. Työturvallisuus ja jaksaminen sekä työterveyshuollon järjestäminen ovat keskeisiä riskienhallinnan välineitä näissä yrityksissä, joissa tyypillisesti avainhenkilöitä on vähän ja toisinaan kausityöntekijöitä paljon. Maatalouden varautumisen haasteet ovat moninaisia ja tarjoavat myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Tällä hetkellä palveluita tarjoavat erityisesti järjestöt ja julkisyhteisöt. Haasteeksi nousee tämän toiminnan pitkäjänteinen resursointi sekä toisaalta tilakohtaisten tarpeiden riittävän joustava huomioiminen ja palveluiden kattavuuden turvaaminen.



Osaamisen ja työvoiman turvaaminen Kansainvälisen yhteistyön kehittäminen

| Haasteet | Ratkaisut | Innovaatiot |
|---|--|---|
| Kielitaito Kulttuurierot Välimatkat Ilmastonmuutos – uusia viljeltäviä kasveja mahdollista viljellä pohjoisempänä Heijastevaikutukset (Ukraina) Työvoima | Uudet kontaktit / verkostot Osaamisen kehittäminen esim. opintoretket KV-yhteistyöhön perustuvat uudet tuotteet, ananasruis Viljelijöitä Suomeen ulkomailta (vrt. Hollannista yrittäjiä Kanadaan, Ruotsiin, kun olosuhde, esim. maatalouspolitiikka, ei kotimaassa tarjoa edellytyksiä) Benchmarkkaus muiden alojen kanssa, joilla samoja haasteita -> Mitä yleistä taustalla? | Tosielämä-TV: tilat Suomessa ja ulkomailla > maatalousyrittäjän työn tekeminen tutuksi > arvostus suomalaiselle maataloudelle, tehdään yrittäjyydestä kiinnostavaa Maatalousyrittäjävaihto > palvelut yrittäjille, jotta voi ostaa pellon tai lähteä viljelemään ulkomaille KV-farmarihanke: ulkomaille tekemään töitä 1-2 vk |



Osaamisen ja työvoiman turvaaminen Kansainvälisen yhteistyön kehittäminen

Maaseudun ja alkutuotannon ammateissa tarvitaan jatkuvasti suorittavan tason ulkomaista työvoimaa. Samalla maaseudun kehittämisessä tarvitaan myös uusia innovaatioita ja näiden tekijöitä, joita kansainvälisen yhteistyön kautta voitaisiin löytää nykyistä enemmän. Suomella on paljon vetovoimatekijöitä nimenomaan luonnonvara-alojen ammattilaisten näkökulmasta. Tässä suhteessa kansainvälinen markkinointi on erilaista kuin vaikka paljon puhutuissa tietotyön ammateissa. Tärkeänä ratkaisuna tässä ovat oppilaitokset, jotka voivat kehittää kansainvälisten opintojen opintopolkuja sekä vaihto-ohjelmia.



Systemiset ratkaisut – Ammoniakkiriippuvuuden selättäminen

Haasteet

Kallis tuotantokustannus uusiutuvana
Säilytys (tilakohtaisena)
Jatkojalostus / käyttö
Ammoniakin käyttö polttoaineena
Talteenotto navetassa (lannasta /
ilmasta)

Ratkaisut

Luomutuotanto (haasteena satotasot)
Tuotanto tilamittakaavassa tai
suurella laitoksessa (Kokkola)
Biokaasu maakaasun sijaan
Kierrätyslannoitteet
Palkokasvin käyttö
Lannoituksen optimointi / maan
kasvukunto
Suolla maakaasu

Innovaatiot

Ammoniakin talteenotto tilatasolla
KV-yhteistyö tutkimuksessa ja
innovoinnissa (Alankomaissa kokeita
ammoniakin talteenotosta)
Eri typpiyhdisteiden hyödyntäminen
Vety



Systemiset ratkaisut Ammoniakkiriippuvuuden selättäminen

Systemisistä riskeistä tämän työpajan keskusteluissa käsiteltiin erityisesti ammoniakkiriippuvuuden ongelmaa. Nykyisin käytetty ammoniakki on tehdastuotettua ja merkittävässä määrin Venäjältä tuotua. Typen saantia voidaan lisätä monella tavalla kuten tuotantosuuntien valinnalla. Ratkaisuna ovat myös biokaasun tuotannon kasvattaminen ja siten kierrätyslannoitteiden käytön lisääminen. Typpiongelman ratkaisu tarjoaa merkittäviä innovaatiomahdollisuuksia ja alan tutkimusta onkin paljon käynnissä. Tämä on hyvä esimerkki sellaisesta kokonaisturvallisuuden haasteesta, jossa myös erilaiset vihreän siirtymän ratkaisut tuovat sekä ympäristö- että turvallisuushyötyjä. Olennaista on alueellisen omavaraisuuden vahvistaminen ja siten huoltovarmuuden parantaminen.



Kiitos

Harriet Lonka
Hankepäällikkö

Kokonaisturvallisuuden klusteri
Pohjois-Savossa

Puh: +358400755475

harriet.lonka@pohjois-savo.fi

Sari Murtonen
Hankeassistentti

Kokonaisuusturvallisuuden klusteri
Pohjois-Savossa

Puh: +358447142610

sari.murtonen@pohjois-savo.fi

www.pohjois-savo.fi/kokonaisturvallisuus

